

శ్రీ రస్తు.

జన మే జయ

సర్పయాగము.

8/

Sho. 668

శ్రీ నం.
9/92

పిల్లలంట్టి రామమూర్తి,

జెనాలి.

విజ్ఞాపనము

చదువరులారా !

ఇదివర కేనన్నందు నిట్టి రచనలేమీలేకపోయిన వాడఁగాను. కాని ప్రస్తుతస్థితినిబట్టి “గణ యతి ప్రాస లక్షణముఁజూడఁగలేదు, పంచకావ్యశ్లోక పఠనలే” దను మాటల నుత్తరభాగంబు నాయెడ నిక్కువలైనను, సచేతనములైన శిలలనుగూడ చెమ్మగిలఁజేసిన భువనానందకరంబైన శ్రీకృష్ణుని వేణువాదంబట్లు మందుడవగునన్న స్త్రీకమహాత్ముని ప్రభావంబు సేయ, లోననుప్పొంగు నానంద ప్రవాహంబున కీసరణిఁగల్పించితిని. కాన రసగ్రహణపారీణులగు విద్యజ్ఞులంబు లన్నతృప్తిభవ యత్నంబగు దీనంగల దోషంబులను మన్నింపఁ బ్రార్థించుచున్నాడను.

ఇట్లు,

సుజన విశేషుఁడు

పి. రామమూర్తి.

క॥ శ్రీవారీ గారీవా

ణీవాధులదర్శతుల ననేకపదనుక

శ్రీవాధకింకరుని హను

మానుందాన్యుని భజింతు మానిత భక్తిక॥

క॥ మునువ్యాసప్రాచేతసు

లనుదదితర సంస్కృతకవులను దెలుగున నిం

పాసరఁ గన్పిత్రయమును విఁకఁ

గొనకొని సత్కవుల నాదు గురువులదలఁతుక॥

విషయ సూచిక .

కద్రువ శాపము	1
వీలాపుత్తుని నువ్వార్త	4
సర్పయాగము	6
అస్తీకుని జననము	13
అస్తీకుఁడు	15
యాగనివారణము	16

శ్రీ వేంకటేశ్వరాయనమః

జ న మే జ య న ర్ప యా గ ము.

శా! శ్రీలీలల్ పరకీయసంగతుల గావల్లంగ స్త్రీదిత్తమా
 మూలాగ్రంబును జూచలబయెటునమ్మి గోవిందుడంచు న
 బృలక్ వక్షుమపైన సన్నిధిని నిల్పకదృష్టిహోప్పారెనా
 నాలీలక్ ఫణిపై బయ్యును నన్ను దస్తీకు మమ్మేలుతకా!
 ప! ఉగ్రశ్రేణుడను సూతుడు శౌనికాది మహా
 మునుల నవగోకించి యిట్లని చెప్పుచొడొగె.

—• కదుర్వశాపము •—

సీ! బ్రహ్మకులై కశ్యపప్రహుతిసతుల్
 కద్రూ వినతలను కమలనేత్రి
 లనపత్యలగుచు భవ్యవ్రతంబులభర్త
 నారాధనము సేయనరడువారి
 యెడఁబ్రసన్నాత్ముడై యత్తురీవరములఁ
 గోరుకొండనముందు కదుర్వశును
 నగ్నిసన్నిభులు దీర్ఘాగులౌ నూనుల
 వేపురిగోరఁగా వినతయంత

తే గీ॥ నాకుమాడులకంట బలాఘ్యులై న
కాయజల విర్వరనుగోరఁ గశ్యపుఁడును
దాను మునుపుత్త్రీకామేష్టిఁ దనిరఁజేసి
యంటువాని యివ్వంబు లొసఁగెఁ బ్రీతి॥

తే గీ॥ రమణికదుఃపగాంచె వార్తి మునశేష
వాసుకిప్రమాఖ సవాస వన్నగులను
విసతయుననూగుడను నొక్కవికలజేహుఁ
గాంచిరెండవ నుతునికై కాచియుండె॥

తే గీ॥ అంతకుంబూర్వ మమరులు ననుగులఁగి
కలకవారాశిఁ దరచి రక్కజముదోఁప
సంతనుధయునుశ్యేష్ఠయు న్నరీజుఁడును
నిందిరయు నాకహయమాదులందుఁబుట్టె॥

కా॥ అకద్రావిసతల్ చరింపుచోకనాఁడాయభిరీరంబున
నాకాశ్వంబును జూడఁగా విసత"యాహా!యంతయు" శ్వేతమా
నాకాశ్వం"బన సంతఁగద్రావయు" నానా?కాడె వాలంబున
శ్చే!కాంతా!"యనవాదమైదేఱిచిరట్లే పన్నిదంబొందారుల్

తేగీ॥ " నీలవాలంబె కాజేని నీకునేను
దాసివగుడైన నాకీవ దాసివగుదు"
పనుచుఁ గ్రదువయన నప్పుడర్కుడుడుగ
దాని మఱునాఁడు చర్చింపఁదలచి చేసెరి॥

సీ॥ పంచెమోడదనన్న భయముచే గద్రావ
తనయింటికేగి యాత్మజల విలిచి

“సుతులార! కలశాబ్ధి సూరలనువ్రైశ్రీ
 వంబను వాసవాశ్వంబు గలదు
 వినుఁ డేను వివరయు విహరింపగోతు మా
 కడి గానఁబడియెఁ దానంతరివనత
 హయనుంతయును శ్వేతమన్నఁ గాదని యేను
 వాలంబసిరి మంటి వాదమొదవె

అ! వి! దాన నెన్నోడెవరో వాని రెండవ
 వారి కగుదురపుడె బానిసగను
 గాన హయమునోడఁ గప్పినల్పవరుప
 వలయుఁ డేనుఁ డొకండు వార్ధికడకు!

చ! అనవిని పుత్తురెల్లకున “నయ్యమొ! నిల్లియపంచెపంచులోఁ
 దనియును నెట్టలోపలాప ధమ్మహాకో! యెఱుకఁ గలారె మా
 నినులెట్టులైన?” అని నానందక గుండవ గాద్రీవేయులం
 గని జఃమజమోదిని పుట్టుచెల్ల పిఁచెదల్లియుక

తే! గో! అప్పుచొక్కా నొక్కటకుడమ్మకాప
 మునకు భీష్మివడిఁ దీరమునకు విచ్చి
 సురహాయపుదోడ మొదలుటఁ జుట్టికప్పి
 నల్లగా వేయించుట విన్నా గమొప్ప!

మ! మఱువాఁడు కిక్కురివతలచ్చోటికిరా వివత దప్పుల
 హయవదు కాలవాలంబుఁ గాంచి “యాహా! యెంతయుంబొరవ
 డితి. నిజముగా నీయువ్రైశ్రవమునకు వాలమసిరంబ, ఓడితివని
 నాటినుండి సవతికి దాసియైయుండె అట్లు పంచశతాబ్దములు

సన్నపిదప వింతకు గిరుమండుదముంచి కద్రువకోరినయట్టు
లమృతభాండంబుదెచ్చి జనని దాస్యముక్తగాఁ జేసెను.

—* ఏలాపుత్తుని సువార్త *—

పా! అమృతంబుపయోగింప నుదిష్టానలరగుటకు గరు
డనియక్తులైచని వాసుకిప్రభులులైన వన్నిగులు మగిషివచ్చి
మోసమంది సుధనుజడయ నేరికస్తతతి వారి పొత్తునిచ్చు
గింపక.

సీ! శేషుండు నిర్మలదిత్తుడై కడునుగి

తకు మొప్పజేసి విధాత్మనాజ్ఞఁ

దనరిభూభారంబుఁ దంపనా నాల్చి

యాసురాదివిఘ్న పర్యోకిమయ్యె

సంతవాసుకి దనకమలీచ్చిన యన్య

తల్ల బెరిగి. స్థిర వియ్యబందు

గులతోడ భావ్యహి నామము

గుపితకద్రువచో ఘోరికృష్ణ

పా! పా! కథునికీలలుగ నాల్చి యామృతము నాల్చి

సమయనున్నయట్టి సర్పనిలకుఁ

దల్లికాపమునకు ధాత్తియై నానకు

నడలిచింతఁగుండ నతనికహులు॥

సీ! అవనిధప్రభు సేయు నజగరాధ్వరిమఁ బా

దొనరింతిమందఱి మనుచుఁగొండ

అతని ధర్మాసక్తునర్థింక మనియును
 మఱిగొందఁజరనికిమాతృలరయి
 యిట్టిజన్మమఁబట్టి యిహాపరంబులు సేమ
 నని బిట్టుచాటుద మనియునింకఁ
 గొందఁజచ్చటి యాజకులు యజ్ఞవిధులను
 వదలిపాఁజగఁజై నఁ బడుదమనియు

అ! వె! నుత్తమలగుకొంద యుక్త్విపుపర్వ మం
 త్రోత్థశిఖిఖిఖి తోపనెట్లు
 లనుచఁజర్పనేయ నప్పుడే లాపుత్తుఁ
 డహులతోని తప్పఁజనియెనిట్లు॥

అ! వె! అన్నలార! తామనుమ్మ నుత్తమనాండు
 దానియొడిన నిద్రఁబడినిట్లు
 లుండినినఁగింక నొగింపఁజలకును
 బ్రహ్మకై న నుట్టిభాషణముల॥

వ! అవి యెట్లంటి నేన నినుండు,

సీ! కమలాసనా! యది కమ్రపకరమల్లి
 నాగిలోకపనాసనంబు గలుగి

శపియుంచెగద యెట్టిసంజిసేఫణికుల
 ప్రళయబుడుగునంచఁ బ్రన్న సేయ
 నలనిలింపులకిట్టులని నజం దాజన
 మేజయుండెదకాలి మేపరులకుఁ

గనలిచేసెడు భుజంగమయాగమున దవ్వ
 నాగాళులక నాశనంబు పిదప

తే॥ గీ॥ నహులరక్షింప నాగరాజానుజయము
తగుజరత్కారువుకు జరత్కారమునిఁ
బుట్టిన స్త్రీకుండనియెడి పుణ్యమూర్తి
యనుచుఁగొవున మనసింకనడలనే॥

చ॥ అనిచెప్పు నేలాకుమారుని పలుకులకు గరంబు
సంతసిల్లి యాతనిఁగొనియాడి వాసుకి మొదలైన కాద్రవేయు
లుభయంబుడిగి యుండిరి. నాటంగో లేవాసుకియందన మనుజు
జరత్కారువును బాణిగ్రహణమొంద జరత్కార మునీందుఁ
డెప్పుడగుడెంచెడునో యని తదాగమనంబెదురునూచుచుండెను

—
అ సర్పయాగము అ

చ॥ అటుజనమేజయూవనితలాభివుఁ డాయనతండ్రితక్షకో
త్కలవిషవహ్ని ధాతునీఁ దప్పిన యాకిమర్మువినంగ వి
స్ఫుటతరళోక్రోవములఁ బూజ్యుడు సెందినిర స్తహర్షుడై
పటిమభుజంగళబద్ధమును బావఁగ మంతనముండిచింతిమై॥

తే॥ గీ॥ “తక్షకుండెట్లు నాతండ్రిఁడనవిమాగ్ని
కరిధియందన మొనరించెట్లయేనుఁ
దవిలియుగాగ్ని శిఖలనుదగ్గుఁజేతు
ధయదతక్షకు నిపుడ సబాంధవముగ॥

మ॥ ఫణియాగంబునఁగాక సర్పములదర్పంబాటునే”యంచుఁడ
త గమేవంక పురోహితాదుల సమక్షంబందునానాహిమా

రణదీక్షాపరతంత్రుడై యురగనత్రింబొందుగావించెదా
రుణధంగిజనకాపమృత్యుజనిత శ్రోధాగ్నిజల్లాబ్ధిగఁ
తే! గీ! ఉదితరీతినివలయు మఖోపకరణ

వివిధవస్తుసంధరితంబునవిరళధన

ధాన్యసంపూర్ణమైన యధ్వరనిశీత

వంబాకటి సిద్ధముండేసె నరివరుండు!

వ! అట్లు పిథ్యుక్తముగా మహాయజ్ఞాయతినంబొందు
గావించి జనమేజయుండందున్న సమయంబున,

మ! తగుదృష్టిగనిముక్త “జోనృపుడ! యేతద్దండకాకాధ్వరం
బగునేపూర్ణము? మధ్యచేయుదుగుఁజుమ్మా! విప్రైఁడేకారణం
బుగ” నంచుకొదనవాస్తువిద్యగడుసంపూర్ణత్వమొప్పారఁదె
ల్పఁగనాపల్కులఁద్రోసి భూపుడుమఖప్రారంభముకేయఁగా!

మ! ప్రకటనబోధహారగానొకగుడధ్వర్యుండుగానుక్కడ
కొకరుండొప్పుల బ్రహ్మగా మఱియొకగుడుద్ధాతగానిట్లు లే
న్నికకుఁ బోడశిబుత్వజల సయతిమానిశ్రేష్ఠులంగొందతై
యిఁకదక్షుంగలవారుసభ్యులయిరువ్వీధ్యు యోగంబున
తే! గీ! అతివిదితసద్దర్శనంబనుచు సభ్య

లోకవిధి పొదుంభిలాషఁనుబుగుచుండి

రెలమి “బిల్లికి జెల్లాట మెలుకకెన్నఁ

ప్రణసంకట” మనెడు నాథంగిగాగ!

తే! గీ! ఒనరి జనమేజయుఁడును శాస్త్రాక్రరీతి

దివిజనిభులైన మునులు బుత్త్విజలరగుచుఁ

దనదుపగఁదీట్టు నాయమై తనరినందు

కట్టెభుజములు నూఁడయి నట్లుయ్యెట్టె

తే॥ గీ॥ అపుడు వలయు నదెల్లనాయత్త మయ్యె

నవ రెవరిస్థానముల వారలెలమినుండి

రవనివాఘండుఁ బత్నీ సమన్వితఁడయి

యాగమారంభమొనఁగి ప నాజ్ఞయొసఁగె॥

తే॥ గీ॥ అంతయ్యాజ్ఞలొకట యజ్ఞావలమున

వేల్వఁగాఁగడఁగి మహూర్ధ్వత్త సరణి

ధూమపటలంబు మెలమెల్లదొడరఁజొచ్చె

ననినివాఘని సంతోషమనుకొనితి॥

ఉ॥ మానక నాశనంబు నన వూర మెలేకయ నట్లు కావ్యము-

దేనుద్వదగ్గజిండ్ల నె సుమీ! ముదమందును యోగి క బృహ-

ద్భానుడు మేనిపై న విశదంబును మగ్గిశిఖాచయంబులం

బూని నృపాలుకట్టెనుటఁ బొల్పెసఁగెన్ బ్రకటా దాహియై

క" ధరణి ముంచెను వర్షపుఁ

దరుణగునం దెసగువారి దధ్వమొట్టెల్

కరమరుదై మీతె ధరా

మరువరులొనరించు తుమల మత్త్రాస్థిట ల్

ప॥ అంత

సీ॥ మొదల సన్ననియల్కు చొదవె శ్రోతలకంత

నాయల్కుచొక రొదయయ్యె నదియు

ననతి దూరంబునం దంభోధిసేసెను

నినదంబువలె నుండె నినదమంతఁ

గట్టదెబ్బల మ్రోతగానుండె నామ్రోత

చెట్లు కూలినయట్లు చెలగెబిడవ

సంతనాక్రందనం బఃతరోదనశబ్ద

ములును హాహాకారములునుదుదకు

అ॥ వె జేటిగి వహ్నిశేట ఛట్ ఫటమని వట్టి

పొగయశాక యొందుపాడయలేక

సమయ వివ్రమంత్ర నాహతి నివశులై

నచ్చుచుండి రగ్నివలను కహులు॥

మ॥ స్ఫుటమేమృత్యువౌకస్పృహట్టులగుటక శోకాదివేష్యలైన
చ్చుటకన్మ గుమిగూడిచావడమకేవోద్యంబున స్వచిక్
తటమార్గంబులరా దొహంగిమరల్ తఃసోపతంబులై
చటులాభీల మహాసఖాః సఖి బ్యలాంతరపాపిణి॥

క॥ కలహారభోగయతి రా

జల గోససమాతు లాద్యశేషాహి విధం

బులు శిశి దాటగూడె

పిలుపున బలె వెడలె నాతివెనెడిరె॥

క॥ ఒకదీర్ఘ ననుప్రలా ?

కాళికచిత్ర పుఫణం లా? మణ్ణొకవర్ణములా?

ప్రకటించివానిదెబ్బగ

నొకవిధమననేల? బహువిధోరగజాతుల॥

స॥ చెల్లులందఁడుగిలు దాతలవ్వలు నన్న

లుందమ్మలును బుత్తులును సతులును

నూమలు బావలు మఱిదు లట్లుండుగో
 దండ్రునపులును తెల్లెండు నిట్లు
 చుట్టముల్ పక్కముల్ నుహృదావధులును వి
 న్నలుఁ బెద్దల్లెరు నెలసి పాప
 లటులబిట్టెప్పుచు నటునిటుగాఁ ద్రొక్కి-
 కొనుచుఁ గట్టలుగట్టి కొనుచునవల

తే॥ గీ॥ నేడనో మించి పోయినట్లగుదొంది
 గొల్లుమని కూలుచుండిరి కుండమందు
 వంశముల లెక్కకహేళకవాసులు ధను
 యార్తనాదంబు లంబరంబంటి మోయి ।

ఒకయాశ్లేషనుఖంబులా ! చివరమాతొల్పించు బాష్పంబులా !
 యొకకోకానల రిప్తచిత్తములట్ల యోదార్పు వాక్యంబులా !
 యొకమందీకృతదృష్టి పాతములతో నొప్పించు ప్రేమంబులా !
 అకటా ! యన్నియవస్థలంబొసఁగెనా వ్యాభావసాసంబునన్ ।

నాఁగితుమేయు కూళలు ఏనాకేనుమొదెను నిందెయ్యచుసం
 దేహమువీడి పన్నుగూఁదిట్టుచుదద్దవాసంబు సన్నవాన్
 సాహసియై మరుత్సఖుఁడు ఛట్ ఛట ఛట్ ధ్వనులుపు తిల్లగా
 నాహుతిసేయఁదారసిలె వ్యాలకులంబుల నుగ్రవైఖరిన్

ఆ॥ వె॥ ఇట్టివి తరంకు లిట్టిచిత్రిపుమేను
 లిట్టివివిధకులము లెన్న నేల ?
 అట్టివన్నియు ఘుఁఁ డగ్ని దేవుఁడు పొట్టఁ
 బెట్టుకొనఁగఁజూపై దుట్టతుదకు ।

అ॥ ఐ॥ వాతములరిది స' పి పడసిన పుత్తులు
దెలియఁజండవచ్చు తేజలగుట
సమితసఖ్యమున బయంబుదసాగిరి
తెలియఁ జడవహ్ని తేజమున నె ! ।

మ॥ ఒకమాతాయర గాన్వయఁ బునట పై నొడవ్యయంబులవే
అొకమాతీనుది యొక్కమాతదియనిట్లు గ్రాసలస్తాప్తిఁబా
యక యొక్కమ్మిడి సంతరింపఁగ నెవాతాహరవంశంబులు
ర్వికభారంబనుమాట సెల్లఁగు పితృవ్యాని సుతృప్తిగా ।

మ॥ హితబుద్ధి సతమొక్కచోనిలువఁగాల్లే లేక వర్మ కత్తె
లతలమ్మ జడలంబుల మలఁగువ్యా లక్ష్మీంబులందొబ్బనా
దతకాకోదర హోమధూమచయముల్ దాఁతఁగిది శాంతంబులు
ద్ధతినేరంబుల దొబ్బమూగుభట సంతానంబులం గేరుచుగ ।

క॥ వివిధాంగవర్ణ మస్తకు
లవిరళబలయుతులునైన యనిలాశనులు
గ్రవిధిప్రేరితులై చ
చ్చువరుస జనమేజయుండునూచుచునగియె॥

క॥ అలమంత్రోచ్చారణరవ
ములు సర్పము లేచ్చు రావములు దహనబ్ధా
లలఁబడి కాలెడు రవములుఁ
గలఁచెన్ భుజగేశ్వరులను గడుదుస్సహమై॥

తే॥ ౧॥ పచ్చపచ్చకొంపలుపాడువాఱ
జొచ్చెమ్మిత్తువిహారముల్ హెచ్చెనాగ

సంతతులదర్పమంతయుఁ జచ్చెనలరి

మేదినీకాంతఁ డెంతయుమెచ్చెమఖము!

ఉ॥ తత్సమయంబునక భుజగత్స్లజలొక్కెడఁగూడి "ఁఱూపరీ
క్షీత్సుతుజన్న మేమొకొ? శశిపఁగమమ్మలఁదల్లి యిట్టియు
ద్యత్సరణికి పించుటిది యారయ నేమొకొ? యెప్పుడిట్టి బీ
భత్సపునుత్సవంబుమగు జాపురె!" యందుఁగలంగి రెల్లరుక

నే॥ గీ॥ తమకువంతులు సెల్లెడు తటయటంచు

భయపరీతాత్ములై తదుపద్రీవంబుఁ

జాపు ఘనువాగమనము సంభావనంబు

సేయుచూఱి యొక్కీంత సేపుమని॥

స॥ అప్పటికి నానావిధ సామాన్యభుజంగమ వంశంబు
లన్నియు సంతరించి యింక నాయకుల కులంబుల వంతులురా
మొదలిడ.

క॥ పటుతర భూసురమంజ్రో

త్కటసంహారాతిగలంగి ధైర్యముసెడి సం

కట మేచివిడక గుండెలు

తట తట మసరాదొడంగెదక్షుకుఁ డంత॥

క॥ వపువెల్ల వడఁకిసుడివడు

చవుడారెడు మింటఁదోచి యాకులభంగిక

దపియింపు "చో పురందర!

కృపఁగావు" మటంచునేగ నిందునికడకు॥

వ॥ శతమఖుండును వాసుక్రమముఖదర్శకరోత్తముల

కురగ సత్త్వధ్యాయంబు లేదు నెరింగినవాఁడుగావునఁ దక్షకు
నోడకుండమఁ చెప్పియుంచెను.

ఐ॥ అస్త్రీ కు ని జ న న ము ఐ॥

న॥ అది యట్లుండ.

.నీ॥ వసుధ యానూనరాన్వ యుడొకం దురుతిహా

ధరుఁడు జరత్కానుడనెనువాఁడు

శమిశ్రేద్రియుఁడు బ్రహ్మచర్య బుననెయుండి

చటుల పునర్జన్మ సాధ్వసమున

సంసార మొల్లక సాయహింసుల నోష్టి

నెగిఁజరింపునుఁ దాదకొక్కనాఁడు

ఘోరాటవిస నుంటిఁగుమ్మరు నొకచోటఁ

దలలుక్కిందుగ నేలు తనకితరులఁ

తే॥ గీ॥ గాంచి తా బ్రహ్మచారియకా శారణమున

వారిధోగతులకుఁబోవు వరుసనెంచి

భర్తృదై వారిగతులకు డేమిమొదవ

బహుళభవబంధము ను మదిఁ బాదుకొల్పి॥

క॥ వారలకిట్లను “బిత్తవరు

లార! వివాహోపసర మలంఘ్యముకానక

వారకసనామయగు క

న్యారత్నము కొఱకుఁజేతు సన్న్వషణముక”॥

క॥ అనికదలి భూపదక్షిణ

మనఘుం దొనరింపుచెందు నవనీఫలివైఁ

దననామమున్న యాక

స్వను గాంచకయున్న సమయమందున నాగురొక

క॥ కొందఱుచారులు వాసుకి

కందింపఁగ నీనుచార్త నాతందును నిం

పొంద జరక్కరువునో

నెందు జరక్కరుడుండు నెందను చరిగె॥

శే॥ గీ॥ చేరి మునికియ్యగు బ్రీతిఁజేరి యెఁగి

వాసుకి “మహాత్మా! యాకస్యవరగుణాభ్య!

భార్యగాఁగొనుమయ్య! యోపరచువుగవ!”

యనఁగ నతఁడునుగని పెండ్లియాడెదాని॥

శే॥ గీ॥ పెండ్లియై ఛర్త వే తనదీయమజూచి

“యెప్పుడు నాకొక యవమానమెదఁ దలంతు

వపుడు నినులాసిపోయెద” ననలతాంగి

నాటినుత యప్రమిత్తయై నడచుచుండె॥

చ॥ కడకొకనాటిసంధ్య ముని గాఢతరంబగు నిద్రానంది లే

వడ తన సాంధ్యకృత్యము లవారిత దీక్షనొనర్పనంత నా

వడతయై “నల్లొకొనిదురభంగము సేసినా? జేయకెట్లా?”యం

చేడలుచు నిద్ర మేల్కొలుప నయ్యనఘుండతికోపతప్పుడై॥

క॥ ఏలె నను మేలుకొలిపితి?

కాలంబదెచూడు నాధ కనులాపుచెనె॥

ఓలొ లేకుణ! గోలవె?

యేలాయతఁడ స్తమించు నెఱుంగడె నన్నుకొ?॥

తే॥ గీ॥ బౌర ! నాకిదియవమాన మరుదు లేది
 “పాలతి ! వినునీకుంబుట్టెను పుత్త్రీకుండు
 విగతకిల్పి ఘోషును సర్వవిదుడు స్తుత్యను
 ప శేయులందఱి నెను వాంఛుగావః॥

స॥ నవచక్రము నీ కిది సర్వ సామగ్రి భాగ్యకాశి సుఖం
 బుండునది” యని జగదా, గురువు గొప్పిరియను భార్యను
 విదది కదలి తపోవశమునకుండుమొను. కిన్నెట్లు గొప్పిరి
 దివసమున నాడు నవచక్రమునకు నామగ్ని స్తుత్యాక
 షప్రభావము ముట్టి కినియుం బెరియగును॥

— — —
 శ్రీ కృష్ణు.

నామగ్ని స్తుత్యమునకును పుత్త్రీకుండునాకా సహాధ్యాయిగాను
 గి యున్నాడను ముట్టెదలముల నాగజ్ఞానముంబొంది ధీ
 ఘన బాహ్యము సన్న యూ॥ గీ॥ వె పేరిక నాత్మీకుం పితరం
 చనలోక లోకను మచ్చ గాజులును నుద్యచ్ఛేముపేసింధువై॥
 సీ॥ సత్యక్షమాది భాగ్యస్మహా గుణములకా

సదములములు కానాగరంబె !

నాధ్వీమతెల్ల యా జననియకాప్రీగాశ

కతులితంబుగఁబుట్టి నట్టి యినుండె !

శరకాంతల నెను చంపకనుముంబుల నాన

సంతసింపనియట్టి వట్టదంతె !

హరిపాదచింతనంబను మానససరోవ

రమున రాగరహింను రాజహంస

శే. గీ॥ మార ! యిమ్ముర్తి కరయఁదల్యంబుగలదే?
 యనఁగ బాల్యంబునందె విఖ్యాతఁబొందె
 శమితపరివంధి ! మహితయశస్సుగంధి!
 ధిక్కరౌవనిజాని! యస్త్రీమాని !”

మ॥ అట్లభివృద్ధి ననఁగఁడు నస్త్రీపరుండ, వాసుకియు
 నిజ జనని శాపవచనచోదితములై యనఁఖ్యాకంబులగు
 వారౌశవాన్వయంబులగ్ని వారౌ నెఱుకఁ గరంబుఁ జెరిలి
 చెల్లెలికడకువచ్చి యిట్లనెను

క॥ “వారీ! మధుగిని! జరి

క్కూ! జనమేజయుండు కనించెదని

ఘోరంపు సర్పయాగము

వారింపఁగ నీకుమారు వడినంపఁగజే!

క॥ వసజానను వచనంబి

ట్లని యేలాపుత్తుడెన్నదాడుల కఱిగిం

తనుగాన వానినిపుడం

పనిచోనగు సర్పములకుఁ జ్రోశయం బబలా!”

తే॥ గీ॥ అనఁగ నదియును నస్త్రీకుశర్మలింగని

“యన్న! నీమాతలుండు కోరినట్లు చేయు”

మనగవాడునుఁ “గడచినయశులుదక్క

నింకనొక సర్పమును నీల్గనీయ” ననుచు !

❧ యాగనివారణము ❧

క॥ నిస్తులతేజఁడు కడలివ)

కస్తాత్తులరై నయట్టి స్వస్తిహులులతో

స్వస్తివి జనమేజయనకు

నస్తీసుఁ డొనర్చియిట్టులనని నుతిచెడ!

ఉ॥ చంద్రాక్షలావతఃసుంద్రపు సారయఃకవఃపూర్ణ చక్రీణ
సాలద్రాగంతరాళుఁడవు త్వేనరు లందున ధన్వమ్నాఁర్చి వీ
వింద్రసమానవై భవ! త్వదీయసుపాలన రాజ్యమెంతయున్
కుంద్రసుఖాన్తుదంబుగఁ గూఢిగ నియ్యది రామరాజ్యమే!

ఉ॥ పాండవవంశజా దవయి పావనమై తగురాజ్యలక్ష్మీ ను
ద్దండపరాక్రమోన్నతదద్దయు దోర్మగమందుఁదాల్చియా
ఖండలువై భవంబెసఁగఁగాఁక్షీత వస్తునసంబులిచ్చుటన్
దండిగఁద్రుచ్చులైరి వసుధామణా! విలసద్విజౌత్తముల్!

క॥ నల ధర్మరాజయజ్ఞము

లలరంగఁ జ్చియాగనా ప్రజాపతియజ్ఞం

బలశక్తి పాణియజ్ఞము

నలఘుమతిన్ నీవొనర్చుకదియ సమంబుల్!

చ॥ అసద్యశస్త్రబాధను లహర్పతిసన్నిభ చండలేజులు
ల్లసిత నుభీప్రహర్షు లకలంకచరితులు నైన వీరలిం
పెసఁగెను నిందుఋత్విజాలహీనపరాక్రమ! యింద్రయజ్ఞమం
దెసఁగిన వారికంటె ఘనులెన్నఘరీములు శర్వభంగులన్ ॥

క॥ వేదవ్యాసునియట్టిఁడ

తాదినపతి సదృశుఁడొక నక్షత్ర్యంధన నిం

కేదిమహాదృఢమయ్యెడ!

నీదె యదృష్టంబుచూడ! నిఖిలార్విశా! ॥

తే॥ గీ॥ భృతిని నార్తిహరించి ఛాతీసుపర్య
 నర్తమావ్యంబులంగొని జహనుడలరి
 గుహితవిరదురహుడై పరే కావ్యోద్యమము
 డెల్లపుడు నీ గాభీష్టము లిడుచురాక ।

మ॥ నాకీనాంబు నుండుటాడ మన్నతా గాభ్యు బాదవే”
 నని నిజహాభావములు భక్తిగా నుండుటాడ మన్నతా గాభ్యు బాదవే”
 ముడి జనమేజయుని నుండి మున్నగు భావములు మున్నగు
 లను నగ్ని దేవునిగోరి పోయి నున్నది వివాదముల సభిస్తారుల
 ల్లరు నివ్వెడుగండి చేష్ట చేసి మహా మునెడు మును మును
 నట్లయై యున్నామహాత్మా! భగవదభీష్టముల సభిస్తారుల
 నిగాదన కొనంగుడగుచు” ననిన నమస్కరములతో నట్లయి.

వసుధా హింసయభ్యుబయమావే! వే సర్వోచ్ఛలద వృద్ధిగిం
 నానందా మోదము చీనుతైననని సంపూర్ణి ప్రభావాభ్యుజ్ఞా
 ననునావారిని డెప్పునేలయుకిదాగ మామకాప్లాశిసం
 ల సముదా వడిసర్వయాగ విటవై ఛాతీకే! చాలింపుమా!!

మ॥ అంత సదస్యులందు నొక మొగిన “యిట్టి మహా
 త్మున కెట్టియభీష్టంబైన నీయంజను”నని యొకంత్వముగా డెల్ప
 జనమేజయుడును దదభీష్టంబొపంగని నాడమ్మహాత్ముడు
 శపించునని భయపడి యారని కభిమరంబుగ నంతటనే సర్ప
 యాగం బుడిగించెను.

‘అటఁ దక్షకుండును బూజ్యత్వజమంత్రామంత్రిమండై
 శతమఖరక్షణంబురుండి యాకర్షింపఁబడి నాల్కల ఘనంబులు

గ్రాక్కుచు జనులు విస్మితులై యాలోకవంబునేయఁ గలగుండు
వడి యాకసంబునఁ దిరుగుచున్న సమయంబున నస్తీకుండు
జీనచ్చవంబువలెనున్న యాతనిఁ గ్రమ్మఱించి యాగవివార
ణంబుఁదెలిపి భయంబుఁజాపియంపెను. సభ్యులైన మునీం
ద్రులును నస్తీకుని ప్రభావంబును వేనోళ్ళఁగీర్తించిరి.

క। తమి మీఱదినము నస్తీ

క మనోత్మనిఁ దలఁతురెవరు కరుణావార్ధి

శమియించి వారిపాపము

లమితముదంబొసఁగఁ గలుగవహులభయంబుల్ ।

ఐ థ ర త వా క్య ము ఐ

ఆ। వె। పాడిపంటలమరి ప్రజలెల్ల ముఖయిండు

బ్రభువులనఘ ధర్మపాలనంబు

సేయుచుండ్రుగాత సృష్ట్యంత మిట్లు మా

ధరితఖండమరిది వఱలుఁగాత ।

ఓం తస్మై బ్రహ్మర్పణమస్తు.

త ప్పొ వ్వు ల ప ట్టి క .

తప్పు.

బిచ్చు.

5 అతనికి మాత్రులరయి

అతనికి మంత్రులరయి

వివాహసంబుగలుగ

వివాహసంబుగలుగ

8 నట్లయ్యె

నట్లయ్యె

9 పేటిగి

పేటిగి

13 తనకితరులఁగాంచి

తనపితరులఁగాంచి

10592

